

Problemem przy ocenie jadłospisów w stołówkach szkolnych i przedszkolnych jest niepełne żywienie w większości placówek oraz fakt, iż niektóre dzieci uczestniczą tylko w jednym posiłku spośród wszystkich, które są przygotowywane. W szkołach często żywienie odbywa się głównie w formie dożywiania, w postaci ciepłego posiłku jednodaniowego lub śniadania. W roku sprawozdawczym odnotowano znaczną liczbę podmiotów korzystających z usług cateringowych, co było korzystnym rozwiązaniem w przypadku braku właściwego zaplecza kuchennego do przygotowywania posiłków.

Występujące błędy żywieniowe często były efektem niskich stawek żywieniowych, które powodowały ograniczenia w planowaniu żywienia. Koszty posiłków w niektórych placówkach były refundowane przez lokalne Ośrodki Opieki Społecznej.

Podsumowanie

1. W 2011 roku w ewidencji obiektów w woj. wielkopolskim znajdowało się ogółem 32566 zakładów żywnościowo - żywieniowych i w porównaniu z rokiem 2010 liczba ta zwiększyła się o 359 zakładów (1,1%). Sklepy spożywcze to największa grupa nadzorowanych zakładów - stanowiła 42,1% ogółu obiektów.
2. Odnotowano nieznaczny wzrost odsetka obiektów niezgodnych (o 0,4 w porównaniu z rokiem 2010).
3. Wskaźnik złych obiektów żywności i żywienia utrzymuje się na niskim poziomie m. in. dzięki wdrażaniu systemów jakości w przedsiębiorstwach (22,7% zakładów działało zgodnie z zasadami systemu HACCP, a ponadto 52,8% zakładów wdrożyło zasady dobrej praktyki higienicznej/produkcyjnej), ale także systematycznym i konsekwentnym kontrolom prowadzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
4. Jakość zdrowotna środków spożywczych wyrażona odsetkiem kwestionowanych próbek żywności uległa poprawie (spadek odsetka próbek kwestionowanych z 10,8 do 9,1) szczególnie w grupach: drób, podroby i produkty drobiarskie, suplementy diety, warzywa, w tym strączkowe, mięso, podroby i przetwory mięsne. Jedną z głównych przyczyn dyskwalifikowania badanych próbek środków spożywczych było znakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami - aż 9,5% zbadanych próbek było nieprawidłowo oznakowanych.
5. W zakresie oceny jakości żywienia w roku 2011 dokonano analizy 818 jadłospisów i 77 zestawień dekadowych w 883 obiektach. Większość ocenionych jadłospisów była zgodna z zasadami racjonalnego żywienia, jednak w 133 przypadkach zostały ocenione jako nieprawidłowe, m. in. z uwagi na: niski udział surowych warzyw i owoców; małe

urozmaicenie w doborze produktów i sposobie przyrządzania potraw; niski udział produktów o wysokiej zawartości węglowodanów złożonych tj. pieczywa ciemnego, kasz, produktów strączkowych suchych; niską podaż w głównych posiłkach produktów stanowiących źródło pełnowartościowego białka zwierzęcego (szczególnie mleka i produktów mlecznych).

IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

IX.1. Informacje wstępne

W 2011 roku podejmowano różnorodne przedsięwzięcia na rzecz umacniania zdrowia, które wynikały z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej w woj. wielkopolskim. Dotyczyły one przede wszystkim: profilaktyki HIV/AIDS, profilaktyki tytoniowej, profilaktyki chorób zakaźnych, profilaktyki chorób nowotworowych, promowania zdrowego stylu życia - głównie racjonalnego odżywiania i aktywności fizycznej.

IX.2. Realizacja działań profilaktyczno - edukacyjnych

IX.2.1. Profilaktyka HIV/AIDS

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) woj. wielkopolskiego organizowała, koordynowała i realizowała różnorodne działania

informacyjno - edukacyjne w celu zapobiegania nowym zakażeniom HIV, zgodnie z założeniami Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2007 - 2011. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej od 11 lat współpracują z Krajowym Centrum ds. AIDS realizując Kampanię Multimedialną „Zrób test na HIV - Wiedza ratuje życie” kierowaną do osób podejmujących ryzykowne zachowania.

Rys. 1. Materiały Ogólnopolskiej Społecznej Kampanii Multimedialnej w zakresie profilaktyki HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV realizowano różnorodne działania m.in.:

1. Projekt edukacji rówieśniczej „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia - kontra HIV”,

którego celem było podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS wśród młodzieży szkolnej oraz zachęcenie jej do przekazywania zdobytej wiedzy w dalszej edukacji rówieśniczej. Zorganizowano 32 szkolenia z udziałem 632 uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Rys. 2. Szkolenia dla „Młodzieżowych Liderów Zdrowia – kontra HIV” (PSSE Słupca)

2. Konkurs na ulotkę pt.: „Zrób test na HIV” (zorganizowany przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu) skierowany do uczniów klas I, II, III szkół gimnazjalnych (580 placówek) z terenu woj. wielkopolskiego.

Na etap powiatowy wpłynęło 195 prac ze 138 szkół (24%), na etap wojewódzki przesłano 30 prac (laureatów I miejsca etapu powiatowego). Zwycięską pracę wydrukowano w nakładzie 3000 egzemplarzy.

Rys. 3. Zwycięska praca konkursu pt.: „Zrób test na HIV”

W finale konkursu, który odbył się 24.11.2011 roku udział wzięli laureaci I, II i III miejsca etapu powiatowego wraz z rodzicami i opiekunami (100 osób). Patronat honorowy nad konkursem objęli: Marszałek Województwa Wielkopolskiego Pan Marek Woźniak i Wojewoda Wielkopolski Pan Piotr Florek.

Rys. 4. Final konkursu pt.: „Zrób test na HIV” (Multikino, Poznań)

3. Obchody Światowego Dnia AIDS - 1 grudnia 2011 roku

W ramach obchodów Światowego Dnia AIDS przeprowadzono 63 prelekcje i szkolenia, w których udział wzięło 3949 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, zorganizowano 18 konkursów i olimpiad wiedzy o HIV/AIDS, z udziałem 1790 uczniów ze 142 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W 8 powiatach odbyły się uroczyste podsumowania powiatowych etapów konkursu „Zrób test na HIV” połączone ze spektaklami teatralnymi, projekcją filmów i prezentacją multimedialną. Zorganizowano 2 konferencje popularno - naukowe dla 450 osób, 3 happeningi i przemarsze ulicami miast z udziałem 610 uczniów.

W dniu 1 grudnia działało 7 punktów informacyjno - edukacyjnych, 6 wystaw tematycznych oraz przeprowadzono 44 rozmowy indywidualne. Na stronach internetowych PSSE zamieszczono informacje na temat HIV/AIDS, w prasie ukazały się 84 artykuły, wyemitowano 12 audycji radiowych i 11 wywiadów w lokalnych TV.

PIS woj. wielkopolskiego co roku, od 11 lat, zaprasza młodzież do udziału w różnych przedsięwzięciach związanych z tematyką HIV/AIDS. Działania te na stałe wpisały się w kalendarz imprez szkół. Liczba uczestników proponowanych działań utrzymuje się co roku na zbliżonym poziomie, co świadczy o potrzebie ich kontynuacji.

IX.2.2. Program edukacyjny „Trzymaj Formę!” – V edycja

W roku szkolnym 2010/2011 realizowano V edycję Programu „Trzymaj Formę!” promującego zasady zbilansowanej diety i aktywności fizycznej wśród młodzieży szkolnej.

Program skierowany jest do uczniów V i VI klas szkół podstawowych, uczniów szkół gimnazjalnych oraz ich rodziców i opiekunów. Swym zasięgiem objął 92925 uczniów (49,7% ogólnej liczby uczniów w klasach I-III gimnazjów i klasach V-VI szkół podstawowych) z 739 szkół podstawowych i gimnazjalnych (40,4% ogólnej liczby gimnazjów i szkół podstawowych).

Jego głównym celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promowanie zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program zawiera również wytyczne dla dyrektorów szkół w zakresie higieny i bezpieczeństwa żywności w sklepikach szkolnych.

Główny Inspektor Sanitarny wraz z Polską Federacją Producentów Żywności Związek Pracodawców zorganizował ogólnopolski konkurs na projekt promujący aktywne uczestnictwo rodziców w realizacji Programu „Trzymaj Formę”. III miejsce zajęła w nim Szkoła Podstawowa im. Powstańców Ziemi Opalenickiej w Urbanowie, co stanowi duży sukces i świadczy o zaangażowaniu rodziców w działania programowe.

Młodzież szkolna, nauczyciele, koordynatorzy szkolni od pięciu lat tworzą i realizują własne projekty edukacyjne propagujące aktywność fizyczną i zbilansowaną dietę, zarówno w środowisku szkolnym, jak lokalnym.

W trakcie V edycji pracownicy powiatowych stacji sanitarno - epidemiologicznych (PSSE) przeprowadzili w szkołach 503 wykłady, pogadanki, prelekcje i instruktaże dla 4000 uczniów ich rodziców i opiekunów. Na terenie placówek odbyły się liczne pokazy i ćwiczenia m.in: przyrządzanie zdrowych potraw, sałatek, surówek (451), układanie jadłospisów (482), zajęcia taneczne, aerobiku, fitness, dodatkowe ćwiczenia gimnastyczne (726), rajdy rowerowe i piesze (361), zawody i turnieje sportowe (489) oraz liczne konkursy tematyczne (337).

Na terenie szkół zorganizowano 879 spotkań z 37668 rodzicami dotyczących głównych treści Programu.

W czasie trwania V edycji Programu zauważono korzystne zmiany w funkcjonowaniu 569 sklepików i stołówek szkolnych. W wielu sklepikach rozszerzono asortyment produktów o: świeże i suszone owoce, produkty mleczne, kanapki, soki z warzyw i owoców, wodę

mineralną. Jednocześnie wycofywano ze szkół automaty ze słodkimi, gazowanymi napojami i „niezdrowymi” przekąskami (batonami, chipsami). Do jadłospisów stołówek szkolnych wprowadzono więcej surówek i warzyw, ryb, owoców i przetworów mlecznych oraz podniesiono walory estetyczne i smakowe podawanych posiłków.

W lokalnych mediach zamieszczono 17 artykułów prasowych, wyemitowano 3 audycje radiowe i 3 telewizyjne, informację o Programie zamieszczono na 52 stronach internetowych.

Pracownicy pionu oświaty zdrowotnej prowadzili nadzór nad realizacją programu w placówkach szkolnych przeprowadzając 448 wizytacji (61% placówek realizujących program).

W opinii koordynatorów powiatowych realizacja V edycji Programu przyniosła wiele korzyści nie tylko uczniom, ich rodzicom/opiekunom, ale i nauczycielom. Wśród osób biorących czynny udział w Programie zwiększyła się świadomość dotycząca wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie, pogłębiona została wiedza w zakresie wpływu zbilansowanej diety i aktywności fizycznej na organizm człowieka. Uczniowie i nauczyciele zdobyli umiejętności korzystania z informacji zamieszczonych na etykietach produktów spożywczych, planowania posiłków, zdrowego odżywiania, czynnego odpoczynku i aktywności sportowej.

IX.2.3. Profilaktyka palenia tytoniu

Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. wielkopolskiego podejmowała działania w ramach profilaktyki tytoniowej w oparciu o Narodowy Program Zdrowia (2010-2013), Europejski Kodeks Walki z Rakiem, Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych oraz Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (2010 - 2013).

- W Światowym Dniu Bez Tytoniu (31 maja 2011 roku) zorganizowano konkurs „Palić, nie palić - oto jest pytanie?” (realizowany od 11 lat) dla uczniów klas V szkół podstawowych. Zadaniem konkursowym było napisanie pracy pt. „Gdybym był...”. Uczniowie wcielili się w rolę osoby decydującej o sprawach państwa, województwa, powiatu lub inną, będącą autorytetem i przedstawili swoje propozycje dotyczące zmian w zakresie polityki antytytoniowej. W konkursie udział wzięło około 2000 uczniów z 431 (35,8%) szkół podstawowych.

Rys. 5. Podsumowanie etapu powiatowego konkursu „Palić, nie palić – oto jest pytanie?” w Jarocinie

Rys. 6. Finał konkursu „Palić, nie palić – oto jest pytanie?” w Multikinie w Poznaniu

Finał konkursu odbył się w Multikinie w Poznaniu, wzięli w nim udział zwycięzcy etapów powiatowych i etapu wojewódzkiego oraz przedstawiciele Kuratorium Oświaty w Poznaniu i Wielkopolskiego Centrum Onkologii.

Realizowano również projekt edukacji rówieśniczej „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia” – w 14 szkoleniach na temat szkodliwości palenia tytoniu udział wzięło 326 uczniów.

Rys. 7. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia w Słupcy

Rys. 8. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia w Turku

W Światowym Dniu Rzucania Palenia – 17 listopada, WSSE w Poznaniu przeprowadziła akcję informacyjno - edukacyjną w Collegium Anatomicum dla studentów i pracowników Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Osoby chętne mogły poddać się badaniu na zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, uzyskać porady antytytoniowe i wziąć udział w konkursie.